

KRAVSPECIFIKATION

Grundläggande brandskyddsutbildning 4.0

Peritum Säker Vårdmiljö

Kravspecifikation Grundläggande brandskyddskompetens är utvecklad av en arbetsgrupp bestående av:

Västra Götalandsregionen: Peter Ekholm

Region Skåne: Marika Håkander

Region Stockholm: Gabriel Podkanski

Region Sörmland: Annica Hagberg, Johan Ekström

Region Norrbotten: Håkan Lindgren, Daniel Olsson

Region Jönköpings län: Amy Kara Lyckesand

Region Halland: Emil Lund

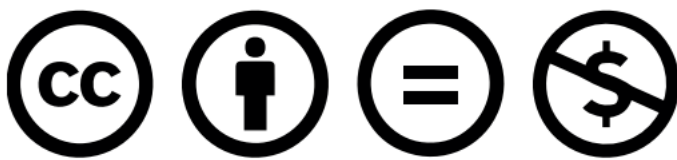
Region Kalmar: Magnus Klase

Region Dalarna: Hans Katrin

Region Västmanland: Tony Arkhag

Region Västernorrland: Johan Olsson

Peritum Säker Vårdmiljö: Erik Öhrling, Marcus Karlsson

Detta dokument är licensierat enligt Creative Commons 4.0 International.

Det betyder att du har rätt att använda och dela dokumentet fritt, under förutsättning att det delas i sin helhet. Du får inte göra några ändringar, inklusive varumärke eller profil, och du får inte använda dokumentet för kommersiella ändamål.

Utgiven 2025-02-13 Peritum AB Axel Danielssons väg 267 215 82 Malmö

Innehållsförteckning

Versionshantering	1
Del 1. Förutsättningar	2
1. Bakgrund	2
2. Syfte och mål	3
3. Kunskapsmål	3
4. Målgrupp	4
5. Förkunskapskrav	4
Del 2. Innehåll.....	5
6. Centrala begrepp och definitioner	5
7. Detaljerat innehåll.....	6

Versionshantering

Version	Datum	Förändring och kommentarer	Ansvarig
0.5	2025-01-14	Första version	Erik Öhrling
1.0	2025-02-13	Fastställd efter uppdatering	Erik Öhrling

Del 1. Förutsättningar

1. Bakgrund

En brand kan få stor påverkan på regionernas vård och tillhörande stödverksamheter. En brandincident utgör inte bara en allvarlig risk för patienter, personal och verksamhetens fysiska infrastruktur, utan hotar också kontinuiteten i vårdtjänster och andra samhällsviktiga funktioner. Bränder kräver snabb och samordnad insats för att minimera skador och säkerställa att vården kan upprätthållas även under påfrestande förhållanden.

Regionerna har, enligt lagstiftning och föreskrifter, ett ansvar att säkerställa att medarbetarna har den utbildning och kompetens som krävs för att förebygga, hantera och minimera påverkan av brandincidenter. Effektivt brandskyddsarbete handlar inte bara om tekniska lösningar utan kräver också en säkerhetskultur där varje medarbetare är delaktig och motiverad att bidra till organisationens brandskydd och beredskap.

En brand är också en störning som kan leda till långvariga konsekvenser för verksamheten. Att kunna upprätthålla vårdens funktioner trots störningar är avgörande för regionernas förmåga att leverera samhällsviktiga tjänster. Brister i kunskap eller motivation hos personalen kan dock försvaga förmågan att hantera brandincidenter och säkerställa kontinuiteten i verksamheten.

- **Grundläggande kunskap:** Alla medarbetare behöver en solid förståelse för brandrisker, förebyggande åtgärder och effektiva insatser vid en brand. Detta inkluderar kunskap om förebyggande brandskyddsarbete, riskbedömning och rutiner för ett snabbt och säkert agerande.
- **Motivation och engagemang:** Varje individs bidrag är avgörande för att stärka brandskyddsarbetet. Utbildningen ska engagera och inspirera personalen att ta ansvar och aktivt bidra till en säker arbetsmiljö.
- **Förståelse för kontinuitet:** Utbildningen ska ge medarbetarna förståelse för att en brand ska hanteras som en störning och samtidigt upprätthålla verksamhetens kritiska funktioner.

En effektiv grundutbildning i brandskydd är avgörande för att säkerställa regionernas förmåga att skydda människor och resurser samt upprätthålla vård och samhällsviktiga funktioner under och efter en brandincident.

2. Syfte och mål

Syfte: Att stärka regionernas brandskyddsarbete genom att bygga en gemensam kunskapsgrund och förståelse för alla anställda inom regionens vård- och stödfunktioner. Den grundläggande brandskyddsutbildningen är utformad för att både utbilda och engagera personalen, med syfte att utveckla förmågan att effektivt förebygga och hantera brandincidenter. Utbildningen fungerar som en första del av ett regiongemensamt utbildningsupplägg, som inkluderar praktiska övningar och fördjupad utbildning för att säkerställa långsiktig säkerhet och kontinuitet i verksamheten.

Övergripande mål: Utbildningen ska etablera en robust grund för förståelsen av brandskyddsarbete och dess betydelse för att skydda patienter, personal och verksamhetens kontinuitet hos samtliga anställda inom regionens vård- och stödfunktioner. Denna första del av det regiongemensamma utbildningsprogrammet är designad för att väcka medvetenhet, skapa engagemang och stärka beredskapen inför fortsatt kunskapsutveckling och praktisk tillämpning inom området.

3. Kunskapsmål

- 1) **Förståelse för brandrisker och deras påverkan:** Insikt i de specifika brandriskerna inom vård- och stödfunktioner, samt förstå hur en brand kan påverka verksamheten och säkerheten för patienter och personal. Detta inkluderar risker kopplade till medicinteknisk utrustning, brandfarlig vara och utrymning.
- 2) **Förståelse för brandskydd och förebyggande åtgärder:** Kunskap om grundläggande brandskyddsarbete, inklusive förebyggande åtgärder som egenkontroll, riskbedömning och hur brandskyddssystem och rutiner underhålls för att minska brandrisken inom vårdrelaterade verksamheter.
- 3) **Utveckla förståelse för effektivt agerande vid brandincidenter:** Grundläggande kunskap om rutiner och åtgärder för att snabbt och effektivt agera vid en brandincident, från att larma och använda släckutrustning till att genomföra säker evakuering av patienter och personal.
- 4) **Stärka motivation och engagemang för brandskydd:** Förstå vikten av varje individs roll och ansvar i brandskyddsarbetet och hur deras agerande kan påverka både säkerheten och verksamhetens förmåga att hantera brandincidenter.
- 5) **Förbereda för kontinuerlig kunskapsutveckling och praktisk tillämpning:** Skapa intresse och engagemang för brandskydd och kontinuerlig förbättring, samt vägleda deltagarna till ytterligare resurser för att utveckla sina färdigheter och säkerställa att brandskyddet hålls aktuellt och effektivt.

4. Målgrupp

Målgruppen för den grundläggande brandskyddsutbildningen omfattar samtliga anställda inom vård- och stödfunktioner i regionerna, inklusive klinisk personal, administrativ personal, teknisk personal, servicepersonal, ledning samt nyanställda. Utbildningen är anpassad för alla som kan komma att arbeta i en vårdmiljö.

5. Förkunskapskrav

Deltagare behöver ha grundläggande arbetsrelaterad kompetens samt förmågan att förstå och kommunicera på svenska eller engelska. Inga ytterligare specialiserade kunskaper eller erfarenheter krävs för att delta i utbildningen.

Del 2. Innehåll

6. Centrala begrepp och definitioner

BEGREPP	DEFINITION
Brandrisk	Företeelse som ökar sannolikheten för att en brand ska uppstå och sprida sig eller försvårar utrymning.
Brandrök	Giftig rök som uppstår vid brand.
Brandcell	Ett utrymme (rum eller korridor) där golv, väggar och tak står emot brand under en begränsad tid.
Branddörr	Dörr i brandcellsgräns som står emot brand under begränsad tid.
Brandlarm	Ett system som upptäcker en brand så tidigt som möjligt och varnar för att möjliggöra snabb åtgärd och utrymning.
Vattensprinkler	Ett automatiskt släcksystem som upptäcker och bekämpar bränder genom att sprida vatten över det drabbade området.
Släckutrustning	Utrustning för att bekämpa bränder.
Handbrandsläckare	Bärbar släckare för att bekämpa mindre bränder.
Brandfilt	Värmetålig filt för att kväva mindre bränder.
Inomhusbrandpost	Fast installerad slang för brandbekämpning inomhus.
Utrymningsplan	En plan som beskriver hur personer ska evakuera en byggnad eller ett område på ett säkert och effektivt sätt vid en nödsituation.
Utrymningsväg	Markerad väg för att utrymma säkert vid nödläge.
Larm & nödlägesrutiner	Instruktioner för att hantera larm och nödsituationer.
Nödförflyttning	Förflyttning av personer från farliga områden till en säker plats vid en nödsituation.
Åtgärds kort	Kortfattade instruktioner för hantering av specifika nödsituationer.

Brandinformationstablå	Panel som visar aktuell status och information om brandlarm.
Närmast säkra plats	Område där personer kan samlas i säkerhet vid utrymning.
Kontinuitetshantering	Planering för att upprätthålla verksamhet under och efter en kris.
Handlingsplan vid brand	Dokument med steg-för-steg-åtgärder att vidta vid brand.

7. Detaljerat innehåll

Modul: Förstå

INNEHÅLL	LÄRMÅL
Brandteori	• Vad som krävs för att en brand ska uppstå (brännbart material, värme och syre). • Vad som krävs för att branden ska släckas.
Brandförlopp	• Förloppet från liten och hanterbar brand till en stor och ohanterlig. • Skapa förståelse för att möjligheten att själv släcka branden är goda i ett tidigt skede, men avtar snabbt när branden utvecklas. • Relevanta tändkällor, t.ex. mobiltelefon, läsplatta, skarvdosor. • Förståelse för hur rök försvårar släck- och utrymning och faran brandförlopp med rök. • Syrgas kan påskynda brandförloppet. • Förståelse för litiumjonbatteriers unika risker.
Lokalernas fysiska brandskydd	• Medarbetaren behöver känna till det fysiska brandskyddet i de lokaler som de vistas i och hur man tar reda på relevant information (kontakta brandombud eller chef). • Förståelse för det fysiska brandskyddet i lokalerna och vikten av att värna om att det upprätthålls. Tänk på att det fysiska brandskyddet på arbetsplatsen kan vara helt eller tillfälligt ur funktion.

	• Tänk på att inte sätta fastighetens brandskyddslösningar ur funktion! Är du osäker på brandskyddet, kontakta fastighetsägaren. • Förståelse för att det krävs ett samspel mellan det tekniska och det organisatoriska för ett väl fungerande brandskydd.
Brandceller	• Syftet och vikten av brandceller (att de begränsar branden och rökens spridning – att det ger tid för hjälp att nå fram). • Hur de normalt är utformade på sjukhus (ofta är en avdelning en brandcell) och andra typer av fastigheter. • Att brandcellen står emot brand under en begränsad tid. • Hur man utrymmer i olika typer av verksamheter (horisontell och vertikal utrymning). • Vikten av att ta reda på sin egen arbetsplats brandcellsgränser och var man hittar dem (markerade i utrymningsplanerna).
Branddörrar	• Vad en branddörr är och vad som krävs för att den ska fungera. • Dörrar ska hålls stängda för att förhindra brand och rökspridning. • Hur brand- och rökutvecklingen påverkas av att en dörr öppnas. • Viktigt att branddörrar aldrig får kilas fast i öppet läge.
Brandlarm	• Arbetsplatser har olika system för att påkalla uppmärksamhet vid brand, se lokal åtgärdsplan vid brand. • Förstå vad ett brandlarm är, deras syfte och funktion. • Förstå att rutiner och brandlarm skiljer sig mellan arbetsplatser. • Vid en konstaterad brand ska man alltid ringa 112 för att försäkra sig om att larmet verkligen gått.
Vattensprinklers	• Vad en vattensprinkler gör och vad som krävs för att den ska lösa ut. • Vattensprinklersystem är i första hand till för att skydda lokalerna. • Endast vissa byggnader har sprinklersystem installerat – ta reda på om er verksamhet har sprinkler eller fråga fastighetsägaren.

	• Endast sprinklerhuvud i brandens närhet aktiveras vid brand (genom värmepåverkan, vanligtvis 68 grader). • Sprinklerhuvuden löser ut en och en.
Utrymningsplaner	• Vad en utrymningsplan är, varför den är viktig och vad den innehåller (var finns släckutrustning, brandcellsgränser, återsamlingsplats).
Utrymningsvägar	• Vad en utrymningsväg är och vikten att hålla vägarna fria. • Utrymningsvägar kan vara låsta, särskilt viktigt att beakta i verksamheter som har inlåsta patienter.

Modul: Agera vid brand

INNEHÅLL	LÄRMÅL
Agera	• Genom ett snabbt agerande (släcka den lilla branden) kan du förhindra eller minska konsekvenserna av brand. På så sätt kan du rädda liv och egendom och så snabbt som möjligt fortsätta bedriva vård.
Värdera egen förmåga	• Det är din förmåga att bedöma brandens storlek och rökens utveckling som ligger till grund för ditt beslut om du kan släcka eller om lokalen behöver utrymmas. • Tänk på din egen säkerhet så du inte utsätter dig för onödig fara.
Brandsituation	• Hur man bäst agerar vid brand, det vill säga värderar och agerar (påkalla hjälp, släck, ring 112, larma, utrym, stäng dörrar, begränsa rökspridningen).
Brandrök	• I tjock brandrök kan det räcka med tre andetag för att göra en medvetlös. • Håll låg ställning. • Tänk på att brandgaserna kan antändas och vara giftiga, syret i luften tar fort slut. • Brandroken kan bli mycket varm, flera hundra grader.

	• Du ska aldrig utsätta dig själv för fara. Om du är osäker på om du kan vistas i röken eller inte ska du alltid ta det säkra före det osäkra. Stäng dörren och börja utrym.
Släckutrustning	• Släckutrustningen är anpassad efter lokalerna och verksamheten – grundprincipen är att använd den • släckutrustning som är närmast – använd om möjligt inte släckutrustning från andra lokaler. • Tänk dock på att visa rätt släckutrustning för rätt släckobjekt. Exempel – släck ej elektriska apparater med vatten.
Brandfilt	• Dra ut filten med hjälp av tamparna. • Veckla ut hela filten. Se till att vara bakom filten, för att skydda dig själv, och lägg filten över branden. • Om möjligt, börja ovanifrån för att skydda ansiktet från elden. • Stryk ut lågorna med hjälp av filten. • Se till att filten ligger tätt mot kroppen och att ingen luft kan komma in
Handbrandsläckare	• Ta ett ordentligt tag i släckaren och dra ut sprinten. • Ta tag i slangen, sikta mot lågornas bas och tryck ner handtaget. • Håll en låg ställning när du närmar dig branden.
Inomhusbrandpost	• Öppna vattentillförseln genom att vrida på ventilen, om den inte öppnas automatiskt. • Dra ut slangen och bege dig till branden. • Sikta mot lågornas bas och vrid på strålmunstyket för att få vattnet att spruta.
Larm & nödlägesrutiner	• Vikten av att öva på rutiner, inklusive utrymning baserat på den lokala åtgärdsplanen vid brand. • Är du osäker på vilka rutiner som gäller på din arbetsplats, prata med ditt brandombud eller din chef.
Utrymningsmetoder	• Förståelse för horisontell och vertikal utrymning och i vilka byggnader det kan vara aktuellt. • Rutiner för utrymning ska finnas i den lokala åtgärdsplanen för brand. • Säkerställ att du vet vilka rutiner som gäller för utrymning på din arbetsplats.

Utrymning inlåsta patienter	• Arbetar du på en arbetsplats med inlåsta patienter, kan du ställas inför särskilda utmaningar. • Rutiner för utrymning ska finnas i den lokala åtgärdsplanen för brand.
Användning av hiss	• Hur hissar i vårdmiljö skiljer sig generellt från andra miljöer. • Hissar som inte finns i anslutning till branden kan användas. • Använd inte hissar som finns i anslutning till brandutsatta utrymmen.
Nödförflyttning av patienter	• Om en person inte kan gå själv, ska du i första hand rulla ut sängen. Om det inte går, använd andra metoder (exempelvis evakueringsmadrass). • Rutiner för nödförflyttning på din arbetsplats finns i den lokala åtgärdsplanen för brand.

Modul: Förebygga brand

INNEHÅLL	LÄRMÅL
Verksamheten	• Det är allas ansvar att vara observanta på brister i brandskyddet.
Generella brandrisker	• Elektriska apparater, särskilt under laddning (mikrovågsugn, portabla spisplattor, diskmaskin, tvättmaskin, kopiator, batterier, mobiltelefoner, medicinsk utrustning). • Kablage och skarvdosor.
Hand- och ytdesinfektion	• Hand- och ytdesinfektion är brandfarliga varor. • De ska hanteras med försiktighet och inte förvaras i större mängd på vårdavdelningar.
Syrgas	• Syrgas kan påskynda brandförloppet. • Tryckkärl har explosionsrisk och ska sättas i säkerhet enligt lokal åtgärdsplan vid brand.
Utrymningsvägar	• Utrymningsvägar ska vara tydligt skyltade. • Alla utrymningsvägar ska hållas fria från lösa föremål, eftersom de kan försvåra en utrymning.
Branddörrar	• Branddörrar ska hållas stängda och får inte blockeras.

	• En blockerad branddörr kan få förödande konsekvenser.
Byggnadsarbete	• Byggnadsarbete kan innebära nya brandrisker, särskilt när brännbart material kombineras med arbetsmetoder som kan orsaka brand. • Brandskyddet i byggnaden kan vara påverkat, exempelvis genom avstängda brandlarm eller demonterade branddörrar. • Var alltid uppmärksam om byggnadsarbete pågår i din lokal eller i angränsande utrymmen, och vidta extra försiktighetsåtgärder.
Rapportera risker	• Rapportera brister i brandskyddet till brandskyddsombud eller din chef.